

Naturvernforbundets kommentarer til ny regjeringsplattform

Naturvernforbundet har gjennomgått plattformen til den nye firepartiregjeringen, og gir her sine kommentarer til de viktigste saksfeltene på natur- og miljøområdet. Utvalgte punkter fra plattformen presenteres i kursiv under hvert punkt, sammen med våre kommentarer.

Klima:

- *Norge melder inn et forsterket klimamål til FN i 2020.*
- *Norges ikke-kvotepliktige utslipp skal reduseres med minst 45 prosent sammenlignet med 2005. Regjeringen har som mål at reduksjonen skjer gjennom innenlandske tiltak og planlegger for dette. Om strengt nødvendig kan fleksibiliteten i EUs rammeverk benyttes.*
- *Gjøre Norge til et lavutslippssamfunn i 2050, hvor klimagassutslippene reduseres med 90-95 prosent.*
- *Gjennomføre en utredning med helhetlige forslag til tiltak og virkemidler for å oppfylle nye klimamål i 2030 og 2050 etter modell av «Klimakur».*
- *Styrke og videreutvikle klima- og skoginitiativet som en sentral del av den globale klimaløsningen.*
- *Øke støtten til klimafinansiering blant annet gjennom Det grønne klimafondet.*
- *Gjennomføre en internasjonal satsing for å promotere energieffektivisering og utbygging av fornybar energi i utviklingsland, og bidra til utfasing av kull.*

Dette er snaut. Rapporten «Norway's fair share» sier at vi må kutte 53% innenlands innen 2030 (av totale utslipp), samt bidra til klimakutt i utlandet tilsvarende fire ganger Norges utslipp. Ingenting i denne plattformen tyder på at vi vil komme i nærheten av dette. Her er det en minimal skjerping av målet i ikke-kvotepliktig sektor, samt uforpliktende lovnader om internasjonale bidrag og fortsatte utredninger, som fort vil havne i samme skuff som «Klimakur 2020».

Isolert sett ser klimapunktene i plattformen ok ut. 45% kutt i ikke-kvotepliktig sektor er en liten skjerping, og at målet er at alle kutt skal tas innenlands er positivt, og bidrar til å modernisere Norge. Økning i CO₂-avgiften er også et godt tiltak, selv om doseringen er for lav. Det samme gjelder satsning på fornybar energi i u-land, som skal bidra til utfasing av kull. Signalene på utfasing av biodrivstoff som gir avskoging (herunder palmeoljebasert drivstoff) er også gode.

Men sammenholder man disse med tiltakene som loves i «utslippssektorene», er det ingen sammenheng. Det er urealistisk at klimamålene kan nås, med fortsatt storsatsning på oljeleting og -utvinning, samt vegbygging. Det er heller ingen tiltak for å begrense flytrafikken eller overføre noe av denne til tog.

Naturvern:

- *Arbeide for å nå ambisjonene i Aichi-målene, og følge opp naturmangfoldmeldingen i tråd med Stortingets innstilling.*

Fint at man nevner FNs Aichi-mål, men det kan vel bli litt snaut å nå disse målene, når de skal oppnås i 2020? Dessuten forpliktet Norge seg til disse målene allerede i 2010.

- *Utarbeide en ny veileder om fritidsbebyggelse og vurdere statlige planretningslinjer for fjellområder med stort utbyggingspress. Hovedformålet med eventuelle statlige planretningslinjer vil være å klargjøre nasjonal politikk for bærekraftig utvikling i fjellområdene der hensynet til næringsutvikling, friluftsliv, landskap, naturmangfold, landbruk og energiproduksjon er viktig.*
- *Verne 10 prosent av skogen gjennom både privat frivillig vern og vern av offentlig eide skogarealer.*
- *Videreføre arbeidet med plan for marine verneområder, med mål om at et representativt utvalg av havområdene vernes.*
- *Ha et kunnskapsløft for norsk natur og fortsette arbeidet med et økologisk grunnkart for Norge.*

- Øke antallet prioriterte arter, utvalgte naturtyper og utvalgte kulturlandskap.
- Sikre levedyktige bestander av de fem store rovviltartene jerv, ulv, bjørn, gaupe og kongeørn.
- Sikre en tydelig geografisk differensiering mellom rovvilt og beitedyr.
- Etablere en uavhengig rovviltklagenemnd som behandler alle klager på vedtak om kvoter for jakt og felling som er fattet av Miljødirektoratet og rovviltnevdene.

Her er det svært få nye lovnader, det meste er kopiert fra tidligere. Skogvernmålet har ingen tidsfrist, og det er ingen måltall i arbeidet for å øke antall prioriterte arter, naturtyper og utvalgte kulturlandskap. Lovnader uten tydelige mål har en tendens til å ikke bli fulgt opp, og de er det mange av i naturvernsammenheng. Når regjeringens eneste ambisjon er å følge opp det vi allerede er forpliktet til eller å gjøre det Stortinget har bedt den om, blir helheten veldig lite ambisiøs. Regjeringen utviser en mangel på realitetsorientering på alle de store naturutfordringene, som dessverre møtes med manglende ambisjoner og få konkrete tiltak. Dette er meget skuffende, og det er svært lite som vi kan kjenne igjen fra partiprogrammene til Venstre og KrF, som de gikk på valg med i 2017. Kan de være fornøyde med dette?

Olje og energi:

- Videreføre dagens praksis med jevnlig konsesjonsrunder på norsk sokkel for å gi næringen tilgang på nye letearealer.
- Sette helhetlige rammer for næringsvirksomhet til havs, herunder sette områdespesifikke rammer for petroleumsvirksomhet i forvaltningsplanene for havområdene. Ved revidering av Forvaltningsplanen for Barentshavet og Lofoten vil regjeringen legge vekt på miljøfaglige råd i eller nær verdifulle og sårbare områder (SVO).
- Gjennomføre 25. konsesjonsrunde etter at revidering av Forvaltningsplanen for Barentshavet og Lofoten er ferdig behandlet, og ved utlysning legge vekt på miljøhensyn i tråd med forvaltningsplanen.
- Fortsette kunnskapsinnhenting gjennom videre kartlegging av petroleumsressursene, også i områder som ikke er åpnet for petroleumsvirksomhet.
- Ikke åpne for petroleumsvirksomhet, eller konsekvensutrede i henhold til petroleumsloven, i havområdene utenfor Lofoten, Vesterålen og Senja i perioden 2017-2021, og ikke iverksette petroleumsvirksomhet ved Jan Mayen, iskanten, Skagerak eller på Mørefeltene. Fastslå definisjonen av iskanten i forbindelse med revidering av forvaltningsplanen for Barentshavet og havområdene utenfor Lofoten, og i lys av anbefalinger fra Faglig forum.

Dette undergraver de halvgode intensjonene i klimadelen av plattformen. Her er det ingen bremsere: nye konsesjonsrunder, ny kartlegging av jomfruelige områder i den hensikt å åpne disse for oljevirksomhet, og ingen faste rammer for oljeindustrien. Samtidig er det ingen områder som vernes varig mot oljeutvinning. Det legges ingen føringer for hvordan man skal trappe ned oljevirksomheten for å oppnå klimamål og omstilling, men legges til rette for fortsatt fossil avhengighet.

Energieffektivisering:

- Utvikle energikravene til bygg i tråd med klimaforliket.
- Styrke forsknings- og utviklingsarbeid som kan gjøre nye boliger mer miljøvennlige, uten at utbygging fordyres unødvendig.

Dette er enda et miljøpunkt som lider under mangelen på konkrete lovnader. Naturvernforbundet krever nye virkemidler for å spare 10 TWh energi i bygg snarest. Da trenger vi konkrete og tydelige mål, ikke ulne formuleringer.

Transport:

- Ikke øke veibruksavgiften på bensin og diesel. Økte pumpepriser som følge av økte krav til omsetningspåbud for biodrivstoff og økt CO₂-avgift på drivstoff ilagt veibruksavgift skal i sin helhet motsvares med reduserte avgiftssatser på drivstoff.

- Fortsette grønn omlegging av engangsavgiften for kjøp av nye kjøretøy ved å øke CO₂-og NO_x-komponentene, og redusere andre komponenter tilsvarende. Nye utslippsverdier (WLTP) innføres provenynøytralt slik at den grønne omleggingen av engangsavgiften forsterkes.

- Trappe opp den flate CO₂-avgiften med fem prosent årlig for alle sektorer frem til 2025. Provenyet brukes til å redusere skatter og avgifter for berørte grupper for å lette omstillingen. Andre relevante avgifter (blant annet HFK/PFK) økes tilsvarende. Ikke øke veibruksavgiften på bensin og diesel. Økte pumpepriser som følge av økte krav til omsetningspåbud for biodrivstoff og økt CO₂-avgift på drivstoff ilagt veibruksavgift skal i sin helhet motsvares med reduserte avgiftssatser på drivstoff.

CO₂-avgiften skal økes med 5 prosent årlig. Men for veitrafikken skal veibruksavgiften reduseres tilsvarende. Økte drivstoffpriser som følge av mer biodrivstoff skal også kompenseres i form av redusert veibruksavgift. Dermed har økt CO₂-avgift ingen effekt for veitrafikken, som er en av de store utslippkildene.

- Øke Nye Veiers portefølje i kommende NTP, både når det gjelder antall prosjekter og finansiering slik at veiselskapet får økt ansvar for oppfølging av NTP på de viktigste europaveiene.

- Planlegge og bygge nye veistrekninger med et langsiktig perspektiv, slik at det tas høyde for en eventuell fremtidig kapasitetsutvidelse, hensyntatt kostnader.

Her må vi forvente et ytterligere hardkjør for å få bygd overdimensjonerte motorveier som gir mer trafikk, store naturinngrep, beslag av matjord og undergraving av målet om å overføre godstransport fra vei til sjø og bane.

- Vurdere endringer i fartsgrenser slik at de er bedre tilpasset veiens beskaffenhet og moderne kjøretøy, herunder vurdere økt fartsgrense på de beste motorveiene.

- Åpne for fartsgrense på 120 km/t der dette gir økt samfunnsøkonomisk nytte og trafikksikkerheten blir ivarettatt.

Økt fart gir høyere CO₂-utslipp, kortere rekkevidde for elbiler, mer støy, mer utslipp av mikroplast (der veitrafikken er den desidert største kilden for utslipp til hav) og behov for å anlegge nye veier på en måte som kan gi større inngrep.

- Innføre fradrag for bompengeutgifter.

- Redusere bompengandelen i nye veiprojekter i kommende NTP.

- Fortsette reduksjonen av takster i eksisterende bomprosjekter gjennom å doble bevilgningene til tilskuddsordningen for redusert bompengbelastning.

Dette betyr at enda mer av skattepengene skal brukes til å bygge naturødeleggende og trafikkskapende veier, med tilsvarende miljøkonsekvenser. Pengene burde heller vært brukt på tiltak som får flere til å sykle og reise kollektivt og som flytter gods fra vei til sjø og bane.

I tillegg er det ingen tiltak for å begrense flytrafikken. Plattformen sier ingenting om utbyggingen av 3. rullebane på Gardermoen. Fortsatt storsatsning på vei, og mangel på begrensninger på flytrafikk, undergraver klimamål og er ineffektivt og lite fremtidsrettet.

Forbruk og forsøpling:

- Norge skal være et foregangsland i utviklingen av en grønn, sirkulær økonomi som utnytter ressursene bedre, og utarbeide en nasjonal strategi om sirkulærøkonomi.

- Forsterke og profesjonalisere innsatsen mot marin forsøpling, ved blant annet å øke støtten til ulike former for oppryddingstiltak.

- *Ta initiativ til en ny internasjonal avtale mot marin forurensning.*
- *Raskt følge opp EUs kommende direktiv om å redusere miljøkonsekvensene av engangsartikler av plast og fiskeutstyr.*

Nordmenns materielle forbruk er langt over gjennomsnittet, og over jordas tåleevne. Regjeringen må snarest komme i gang med arbeidet med den nasjonale sirkulærøkonomistrategien, i tett samarbeid med nærings- og organisasjonslivet. Det må innføres forbruksregulerende insentiver, blant annet fritak for merverdiavgift på reparasjoner, utleie av forbruksvarer og avgift på bruk av ny plast. Naturvernforbundet har krevd et forbud mot spesielt forurensende engangsemballasje, og det er i så måte positiv lesning at regjeringen raskt vil følge opp EUs kommende direktiv om å redusere miljøkonsekvensene av engangsartikler av plast og fiskeutstyr.

Fiskeoppdrett:

- *Fortsette en restriktiv linje hva gjelder miljøkrav til havbruksnæringen og håndtering av produksjonsfisk.*
- *Samarbeide med næringen for å bekjempe lakselus, sykdomsspredning og rømming.*

Dette er uforpliktende formuleringer som ikke vil gi oss tiltak som løser miljøproblemene ved fiskeoppdrett. Vi trenger krav om lukkede anlegg som håndterer avfall, forbud mot bruk av skadelige lusemidler, utfasing av plast i fôrrør og lignende for å hindre spredning av mikroplast samt nedskalering av næringen i sårbare fjord- og havområder der næringen fortrenger villaks.

Plansaker:

- *Legge stor vekt på lokaldemokratiet i plan- og bygningssaker samtidig som viktige nasjonale hensyn skal ivaretas.*
- *Gi Fylkesmannen ansvaret for samordning av statlige innsigelser, med mål om å redusere innsigelser fra statlige myndigheter.*

Riksrevisjonen har nettopp påpekt at Regjeringens praksis i innsigelsessaker truer norsk natur, i strid med mål satt av Stortinget. Her signaliserer Regjeringen at de ikke akter å forbedre naturens rettsvern, men tvert imot «*redusere innsigelser fra statlige myndigheter*».